16/01/2021

“Φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντας”

/ Γνώμες

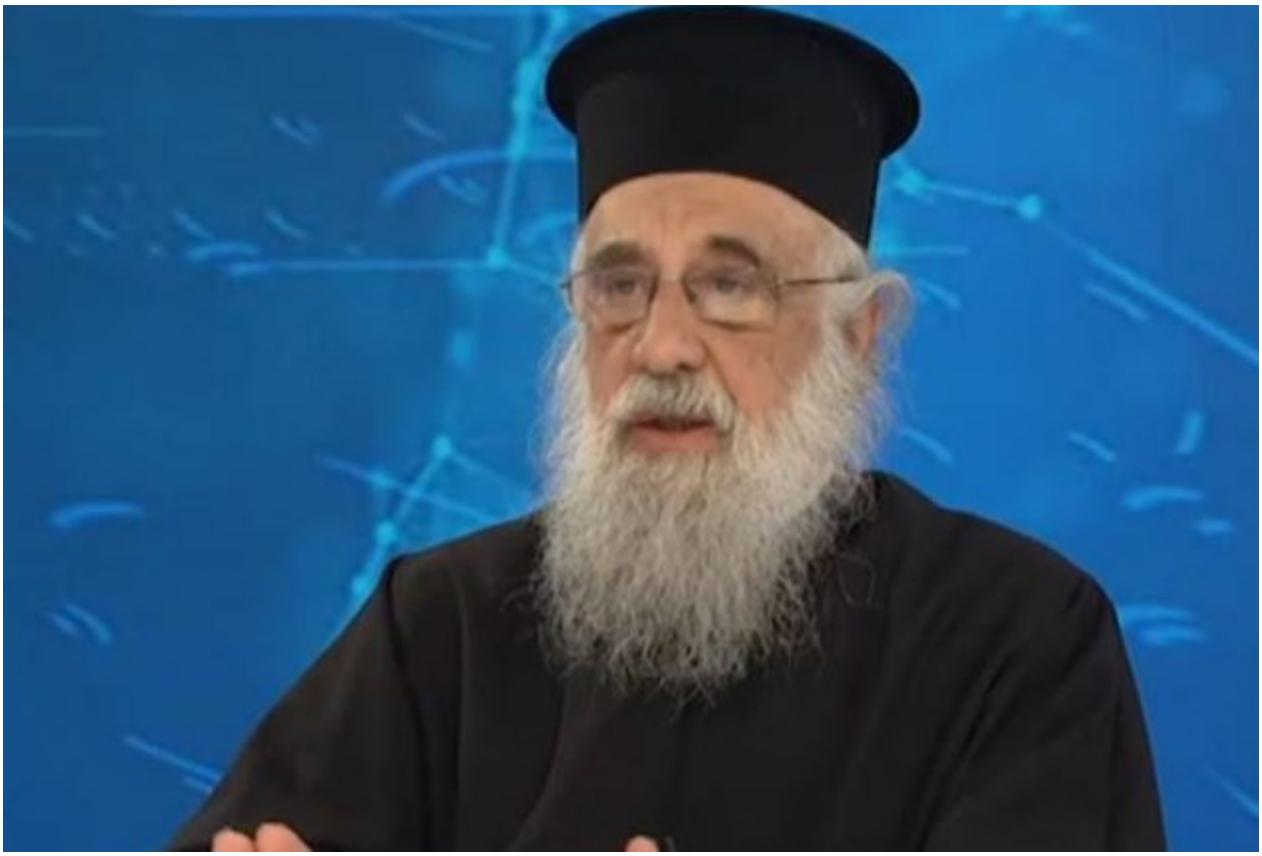

Ανοικτή Επιστολή Προς τήν Αγία και Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος

Γράφει ο π. Στυλιανός Εμμ. Καρπαθίου, Θεολόγος Ψυχίατρος, Δρ Βιοηθικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Αγιοι Αρχιερείς,˙

Το πολυθρύλητο εμβόλιο, κατά του ιού sars-cov-2, άρχισε ήδη να εφαρμόζεται στον ελληνικό πληθυσμό και, γενικώτερα, στην Ευρωπαϊκή Ενωση, από την 27-12-2020, με ‘’επικές’’ διακηρύξεις των πολιτικών ηγετών.

Η επιχείρηση εμβολιασμού με την ψευδώνυμη επωνυμία ‘’Ελευθερία’’, προσβλητική για το ίδιο το νόημα της λέξης *ελευθερία*, ξεκίνησε και φιλοδοξεί να κτίσει σινικό τείχος ‘’ανοσίας αγέλης’’, κατά του κορωνοιού.

Την παράδοση της σκυτάλης, από την παραφιλολογία περί του κορωνοϊού, παρέλαβε ήδη νέα προπαγάνδα, για την αποδοχή του νεόδμητου εμβολίου, το οποίο παρασκευάσθηκε με τεχνολογία, που εγείρει τεράστια ηθικά διλήμματα.

Η ιστορία του εμβολιασμού υπερβαίνει τις δύο εκατονταετίες. Ξεκίνησε με τον Edward Jenner, τέκνο ιερέως, ο οποίος είχε βαθειά χριστιανική συνείδηση, και έφθασε με την παρατηρητικότητά του στο πρώτο επιτυχές πείραμα κατά της δαμαλίτιδος, στις 14 Μαρτίου 1796. Από εκεί προήλθε και η ξενόγλωσση ονομασία των εμβολίων ως vaccination (αγγλ.), vaccine (γαλλ.) вакцина (ρωσσ.), καθ'όσον στην λατινική γλώσσα η λέξη vacca σημαίνει την θήλεια βού, δηλαδή την δάμαλι, από το νόσημα της οποίας προέκυψαν τα εμβόλια.

Ακολούθησε ο Louis Jean Pasteur, πιστός Χριστιανός και αυτός καθ'όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο οποίος αποκλήθηκε πατέρας της μικροβιολογίας και της ανοσολογίας, δημιούργησε δε το πρώτο εμβόλιο κατά τη λύσσας, στην δεκαετία του 1880.

Ο σκοπός των εμβολίων είναι η ευαισθητοποίηση του ανοσοποιητικού συστήματος, με την είσοδο στον οργανισμό, ενός αδρανοποιημένου ή νεκρού νοσογόνου παράγοντα. Με την διαδικασία αυτή, το ανοσοποιητικό σύστημα παράγει, αφ'ένός μεν αντισώματα για να καταστρέψει τον παράγοντα αυτόν, αφ'ετέρου δε αποκτά μνήμη, ώστε αν τον συναντήσει αργότερα, με μια ενδεχόμενη επαναμόλυνση, να τον αναγνωρίσει και να να δράσει και πάλι καταστρεπτικά εναντίον του.

Μέσα, όμως, στον παροξυσμό της ερευνητικής γενετικής μηχανής, ο άνθρωπος δεν δίστασε να χρησιμοποιήσει ακόμα και αθέμιτες διαδικασίες, με την αιτιολογία, ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα. Έτσι, φθάσαμε στο σημείο να χρησιμοποιούνται ανθρώπινα κύτταρα εκτρωμένων εμβρύων, για την πειραματική προεργασία παραγωγής εμβολίων, με την επίφαση της σωτηρίας της ανθρωπότητας.

Τα εμβόλια, κατά του sars-cov-2 των φαρμακευτικών εταιριών, που προωθούνται σήμερα με γρήγορους ρυθμούς και ανερμήνευτη επιμονή για ανθρώπινη χρήση, προέρχονται από την παραπάνω ανθρωποκτόνο διαδικασία.

Αντιθέτως, την ίδια στιγμή υπάρχουν άλλες εμβολιαστικές δυνατότητες, που στηρίζονται στον κλασσικό και ηθικά άμεμπτο τρόπο, τον οποίο η ίδια η φύση μας δίδαξε, χωρίς να προσβάλλεται η ιερότητα του αδιαπραγμάτευτου αγαθού της ανθρώπινης ζωής, οι οποίες, όμως, είναι προκλητικά παραθεωρημένες από τις

κρατικές εξουσίες.

Ι. Η παραγωγή εμβολίου με χρήση ανθρώπινης κυτταρικής σειράς

Για την παραγωγή του ήδη γνωστού εμβολίου, κατά του sars-cov-2, πού κυκλοφορεί, χρησιμοποιήθηκε η ανθρώπινη κυτταρική σειρά HEK 293. Η σειρά αυτή προέρχεται από ανθρώπινα εμβρυικά κύτταρα, τα οποία λήφθηκαν από το νεφρό ενός υγιούς θήλεως εμβρύου. Το συγκεκριμένο έμβρυο ‘’ματαιώθηκε νόμιμα’’, δηλ. εκτρώθηκε, σύμφωνα με την ολλανδική νομοθεσία, το έτος 1973, στο εργαστήριο Alex van der Eb στο Leiden της Ολλανδίας. Η ταυτότητα των γονέων του αμβλωθέντος εμβρύου και ο λόγος της άμβλωσης, παραμένουν άγνωστοι[ii].

Οι γνωστότερες φαρμακευτικές εταιρείες των, κατά sars-cov-2, εμβολίων χρησιμοποίησαν τα κύτταρα αυτά (HEK293T) για να ελέγξουν, αν όντως γίνεται η έκφραση της πρωτεΐνης του κορώνα-ιού.

Συγκεκριμένα, οι δύο φαρμακευτικές εταιρείες, η Moderna[iii] και η Pfizer/BioNTech [iv], των οποίων τα εμβόλια έχουν εγκριθεί και στην Ελλάδα, χρησιμοποίησαν την κυτταρική σειρά HEK 293 στο στάδιο Confirmatory Lab Tests (στάδιο εργαστηριακών δοκιμών).

Η Astra/Zeneka (Oxford), η οποία συνεργάζεται με την Sputnik, και η Jannsen[v] χρησιμοποίησαν την κυτταρική σειρά HEK 293 και στα τρία στάδια: i. Design & Development (Σχεδιασμός και ανάπτυξη) ii.Production (Παραγωγή) και iii. Confirmatory Lab Tests (στάδιο εργαστηριακών δοκιμών) .

Από τα παραπάνω προκύπτουν τα εξής δύο ερωτήματα:

α. Πώς διατηρείται μέχρι σήμερα η κυτταρική αυτή σειρά, από το έμβρυο που εκτρώθηκε, πριν πενήντα περίπου χρόνια; και

β. Η δημιουργία του κατά sars-cov-2 εμβολίου, αλλά και άλλων εμβολίων ή φαρμακευτικών παραγόντων είναι μονόδρομος ή όχι;

Αναφορικά προς το πρώτο ερώτημα, γνωρίζουμε ότι φυσιολογικά, σε κάθε κύτταρο, που υφίσταται μίτωση ελαττώνονται τά τελομερή, που βρίσκονται στα άκρα κάθε χρωμοσώματος. Η κυτταρική διαίρεση θα σταματήσει. μόλις τα τελομερή μειωθούν σε κρίσιμο μήκος, το οποίο ονομάζεται ‘’Hayflick limit’’-οριο του Hayflick (από το όνομα του ανατόμου Leonard Hayflick -1961- ο οποίος και το προσδιώρισε). Ετσι οι κυτταρικοί πληθυσμοί και, κατά συνέπεια ολόκληρος ο

οργανισμός, γηράσκει[vi].

Για να ακυρωθεί, λοιπόν, τό ‘’Hayflick limit’’, οι εργαστηριακοί επιστήμονες, παράγουν οιονεί ‘’καρκινικά κύτταρα’’ (παθολογικά κύτταρα πού μπορούν να πολλαπλασιαθούν για πολλές γενιές, πέραν του εγγενούς φυσιολογικου χρόνου που προσδιορίζεται από το ‘’Hayflick limit’’), και τα οποία χρησιμοποιούνται για τους διάφορους ερευνητικούς σκοπούς, σήμερα δε, για το εμβόλια sars-cov-2. Επ’αυτών των ‘’καρκινικών’’ κυττάρων συνεχίζουν τα πειράματα επί μακρόν.

Ας σημειωθεί, ότι για τά εργαστηριακά πειράματα δεν θυσιάσθηκε μόνον ένα έμβρυο, αλλά θυσιάζονται πολλά, ώστε με βάση τις κυτταρικές τους σειρές να πραγματοποιούνται ποικίλα όσα *in vitro* πειράματα.

Αναφορικά με το δεύτερο ερώτημα, αν δηλαδή, είναι μονόδρομος η χρήση της κυτταρικής σειράς HEK 293 για την δημιουργία του επίμαχου εμβολίου, η απάντηση είναι απολύτως αρνητική.

Αυτό αποδεικνύεται εκ του γεγονότος, ότι στην παραγωγή του αντι- sars-cov-2 εμβολίου, άλλες μεν εταιρείες και Ινστιτούτα χρησιμοποιούν την παραπάνω ανθρώπινη κυτταρική σειρά, άλλες όμως, χρησιμοποιούν μη ανθρώπινες κυτταρικές σειρές.

Επί παραδείγματι, τό ‘’Ισραηλινό Ινστιτούτο, για την βιολογική έρευνα’’ {Israel Institute for Biological Research (IIBR)} δεν χρησιμοποιεί σε κανένα στάδιο για την παραγωγή του εμβολίου, ανθρώπινες κυτταρικές σειρές, αλλά κύτταρα από hamster και κύτταρα πιθήκου.

Ομοίως, στην Κίνα έχουν ήδη δημιουργηθεί τρία εμβόλια με τον παραδοσιακό τρόπο, (π.χ. BBIBP-CorV, PiCoVacc), στην Αμερική στη Γαλλία, και σε άλλες χώρες, βρίσκονται ήδη σε προκλινική φάση παρόμοια εμβόλια, μη εξαρτώμενα από ανθρώπινες κυτταροσειρές.

Επίσης, στο Ινστιτούτο Ιατρικής έρευνας John – Paul II, στις ΗΠΑ, χρησιμοποιούνται βλαστοκύτταρα (stem cells) ενηλίκου ανθρώπου και όχι εμβρύων, για ερευνητικούς εν γένει σκοπούς, και για την παραγωγή εμβολίου αντι- sars-cov-2, αλλά με βραδύτερους και ασφαλέστερους ρυθμούς[vii]. Σημειωτέον, ότι η χρηματοδότηση του εν λόγω Ινστιτούτου γίνεται με προσφορές και όχι με κρατικές επιχορηγήσεις.

Όπως προκύπτει από τά παραπάνω, **η βάση της συγκεκριμένης τεχνολογίας, για την παραγωγή αντι-sars-cov-2 εμβολίου, είναι η έκτρωση εμβρύων,** δηλαδή, οι ακυρωμένοι, όπως τους χαρακτηρίζουν, ενδομητρίως άνθρωποι, την

στιγμή κατά την οποίαν, υπάρχουν και άλλες δυνατότητες, οι οποίες δεν προσβάλουν την αξία της μοναδικότητας του ανθρώπου, από τη στιγμή της συλλήψεώς του.

II. Η χρήση m–RNA στη παραγωγή εμβολίων

1. ***Η διαδικασία παραγωγής αντισωμάτων με την χρήση m–RNA***

Σε αντίθεση με την συμβατική διαδικασία παραγωγής εμβολίων, όπως έχει ήδη εκτεθεί, και σύμφωνα με την τεχνολογία παραγωγής εμβολίων με m-RNA του ιού sars-cov-2, το αντιγόνο πού θα προκαλέσει τη παραγωγή αντισωμάτων, είναι η πρωτεΐνη- ακίδα (spike -S-) του ιού.

Ο Sars-Cov2 για να εισέλθει στα κύτταρα του ανθρωπίνου σώματος χρησιμοποιεί τό ένζυμο ACE-2, πού υπάρχει στη μεμβράνη του κυττάρου, ως κυτταρικό υποδοχέα. Προσδένεται δηλαδή ο ιός με την ακίδα του, την πρωτείνη spike (S)] στο ACE -2, εισέρχεται στον ανθρώπινο οργανισμό και δυνητικά μπορεί να προκαλέσει πνευμονία ή μυοκαρδίτιδα[viii].

Με το εμβόλιο *m–RNA* χορηγείται η κατάλληλη γενετική πληροφορία, ώστε τά κύτταρα του ξενιστή (του ανθρώπου) να οδηγηθούν στην παραγωγή ανοσιακής απόκρισης, δηλ. δημιουργίας αντισωμάτων και Τ-(λεμφο)κυττάρων. Αυτό είναι το ιδανικό *in vitro* (εργαστηριακό) σχέδιο, το οποίο όμως αποκκλίνει από τις προσδοκίες για τήν *in vivo* (ζωντανή) πραγματικότητα. Απλό παράδειγμα είναι η εκτός εργαστηρίου προφανώς εμφάνιση παρενεργειών άμεσων ή μακροχρόνιων, στο πραγματικό πεδίο εφαρμογής του εμβολίου.

Το πλεονέκτημα της τεχνολογίας αυτής είναι, ότι επιταχύνεται η διαδικασία ανάπτυξής του εμβολίου ταχύτερα σε σχέση με την βραδύτερη παραδοσιακή παραγωγή εμβολίων, από νεκρούς ή αδρανοποιημένους νοσογόνους παράγοντες, πού εισάγονται στον οργανισμό ως αντιγόνα, για την δημιουργία ανοσίας, όσο και από άλλες προσπάθειες, πού δεν στηρίζονται στα εμβρυικά πολυδύναμα κύτταρα, που προέρχονται από αμβλώσεις.

Κατά συνέπεια, η διαδικασία m-RNA σμικρύνει το χρόνον παραγωγής ενός εμβολίου, δεν σμικρύνει όμως και τον χρόνον της εμφάνισης παρενεργειών, για τις οποίες, **λόγω χρήσης γενετικού υλικού, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει ποιες θα είναι, πότε θα επέλθουν, και τι βαρύτητα θα έχουν στη γενική υγεία του πληθυσμού.**

2. ***Η ασφάλεια του εμβολίου με την χρήση γενετικού υλικού***

α. Ένας σημαντικός προβληματισμός για την αφάλεια του εμβολίου προέρχεται από τον μικρό χρόνο, πού μεσολάβησε μεταξύ της παραγωγής του εμβολίου και της κλινικής χρήσης του. Πάνω στη βάση αυτή στηρίχθηκε, και η *ιολόγος καθηγήτρια* Dr. Oveta Fuller *στο Πανεπιστήμιο του* Michigan, *ένα εκ των τεσσάρων μελών* **της επιτροπής εμπειρογνώμων της Αμερικανικής Υπηρεσίας Φαρμάκων (FDA), πού τοποθετήθηκαν αρνητικά στο γενικό εμβολιασμό και βεβαίως πολλοί άλλοι ειδικοί, ο καθένας από την πλευρά του δικού του γνωστικού αντικειμένου.**

β. *Είναι γνωστόν, ότι* ωρισμένοι ιοί, όπως αυτός της ανεμοβλογιάς λαθροβιώνει επί έτη στο σώμα του ανθρώπου, επαναδιεγείρεται μετά από δεκαετίες, και προκαλεί έρπητα ζωστήρα. Η επαναμόλυνση από διαφορετικό στέλεχος δάγκειου ιού, (υπάρχουν τέσσερα στελέχη) δημιουργεί σοβαρότατα προβλήματα, για την επιβίωση του ανθρώπου από δάγκειο αιμορραγικό πυρετό ή δάγκειο κλονισμό .Τι θα συμβεί ενδεχομένως με ανοσοποιημένους ξενιστές από τον sars-cov-2; Θα έχει επίσης το εμβόλιο σχέση με ενδεχόμενα αυτοάνοσα νοσήματα, από τά οποία έχει γεμίσει ο κόσμος κλπ.;

γ. *Αυστηρότερη γραμμή ακολουθεί* ο Luc Montagnier[ix] ο οποίος δήλωσε, ότι ο ιός sars-cov-2, ίσως, δημιουργήθηκε τεχνητά στη Γιουχάν, διότι περιέχει στοιχεία του γενετικού υλικού του HIV (δηλαδή του ιού πού προκαλεί το AIDS), τά οποία κωδικοποιούν πρωτείνες, καί αυτό δεν μπορεί να είναι τυχαίο, όπως χαρακτηριστικά τονίζει. Επισημαίνει, ότι κινδυνεύουμε να δούμε απρόβλεπτες ανεπιθύμητες παρενέργειες, όπως και καρκίνους. Γι’ αυτό και ο ίδιος δεν θα εμβολιασθεί, προτείνει δε άλλου τύπου θεραπείες[x].

γ. Αναφορικά με την στάθμιση των κινδύνων από τον ίδιο κορωνα-ιό και το αντι-covid εμβόλιο, ποιος μπορεί να απαντήσει σήμερα; Και μάλιστα, όταν ο υπολογιζόμενος αριθμός θανάτων συσκοτίζεται στα διάμεσα, μεταξύ θανάτων **από** sars-cov-2, θανάτων **με** sars-cov-2, και **ψευδώς** αποδιδομένων θανάτων στον sars-cov-2. Αποτελεί κοινό τόπο, πώς η διαχείρηση της πανδημίας και τά υπάρχοντα στοιχεία είναι τραγικώς ελλειπή. ***δ.*** Στό διακινούμενο ερώτημα, για το εάν μπορεί το εμβόλιο να επηρεάσει το DNA, η απάντηση είναι, ότι αυτό είναι εφικτό. Μπορεί να συμβεί, μέσα από την διαδικασία της αντίστροφης τρανσκριπτάσης, η οποία είναι δυνατόν να μετατρέψει το m-RNA σε τμήμα του DNA˙ να συνθέσει δηλαδή DNA χρησιμοποιώντας RNA του ιού ως καλούπι[xi]. ***ε.***

Ομοίως, υπάρχει σοβαρός προβληματισμός, για το si-RNA (RNA μικρής παρεμβολής ή σίγασης), διότι με την αποικοδόμηση του m-RNA, μέσα στα κύτταρα, υπάρχει κίνδυνος να διευκολυνθεί η έκφραση ογκογονιδίων.

ε. Πρόβλημα δημιουργείται και από τις επισυμβαίνουσες μεταλλάξεις του ιού. Θα απαιτηθούν άραγε και άλλοι τύποι αντισωμάτων, πού σήμερα δεν καλύπτονται από τά παραχθέντα εμβόλια; Το ερώτημα είναι ρητορικό˙ προβληματίζει όμως την ιατρική κοινότητα, η οποία καλόν θά είναι, να μην παίζει ‘’εν ού παικτοίς’’, με πειραματισμούς σε αχαρτογράφητους χώρους. Κανείς δεν εύχεται μια γενετική Χιροσίμα.

στ. Στις ΗΠΑ το έτος 1976 υπήρξε ένας θάνατος στρατιώτη, πού απεδόθη σε τύπο γρίππης των χοίρων. Αυτός ο τύπος, θεωρήθηκε, ότι γενετικά ήτο πλησίον της θανατηφόρου ‘’ισπανικής γρίππης’’ του 1918. Σέ αρκετούς, μάλιστα, βρέθηκαν θετικά αντισώματα στη γρίππη των χοίρων.

Τότε ο Διευθυντής του CDC (Centers for Disease Control and Prevention- Κέντρα ελέγχου και πρόληψης ασθενειών) David Sencer πρότεινε μαζικό εμβολιασμό των Αμερικανών. Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι και τά ΜΜΕ επέμειναν να εστιάζουν το πρόβλημα σε ενδεχόμενο επιδημίας, όμοιο με αυτό της ισπανικής γρίππης. Ανέπτυξαν ταχύτατα ένα εμβόλιο με το οποίο εμβολιάσθηκαν 45.000.000 Αμερικανοί δηλ. το ¼ του πληθυσμού, με πρώτον εμβολιαζόμενον, υπό το φώς της τηλοψίας, τον τότε Πρόεδρο Gerald Ford, και μάλιστα σε έτος εκλογών.

Πέρα από τά λάθη, πού έγιναν, οι ασφαλιστικές εταιρείες αρνήθηκαν να καλύψουν τους ασφαλισμένους, σε περίπτωση τυχόν ανεπιθυμήτων παρενεργειών. Η αμφιβολία για τις οικονομικές σκοπιμότητες των εταιρειών κυριάρχησε στον Αμερικανικό λαό, καί λίγους μήνες αργότερα, υπήρξε ξέσπασμα, σε δεκάδες εμβολιασθέντων, της νευρολογικής νόσου Guillain –Barré. Πρόκειται για σύνδρομο, όπου το ανοσοποιητικό σύστημα επιτίθενται εναντίον του νευρικού συστήματος. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν ένας νεκρός, από τον ιό των χοίρων, 25 όμως νεκροί και 500 προσβληθέντες από το σύνδρομο Guillain-Barre, απ΄όσους έλαβαν το εμβόλιο[xii]**.** Ο Gerald Ford έχασε τις εκλογές του 1976, από τον *Jimmy Carter* , και οι Millar και Sencer, οι επικεφαλής του εμβολιασμού, απολύθηκαν. Στη συνέχεια η αμερικανική κυβέρνηση έδωκε προτεραιότητα στην προστασία του πληθυσμού, με μέτρα εκτός του εμβολιασμού. Η ‘’οπίσθια όραση’’, όπως χαρακτηρίσθηκε, του 1918, 1957 καί 1968, πάνω στην οποία στηρίχθηκαν οι ειδικοί για τον εμβολιασμό, δεν ωφέλησε, αλλά έβλαψε.

Οι δρόμοι της ‘’επιδημίας’’ του 1976 και αυτής του sars-cov-2 είναι παράλληλοι: Υψηλά κέρδη, απρόβλεπτες συνέπειες, υπεροχή της πολιτικής βούλησης, πού

κατευθύνεται από το ‘’πολιτικώς ορθόν’’, κατευθυνόμενη επιστήμη, με πολιτική και δικαστική κάλυψη, πολιτικοοικονομικές σκοπιμότητες˙ το μέν 1976 στόχος ήτο το κέρδος των εκλογών στην Αμερική, σήμερα δε η πυροδότηση της ‘’Μεγάλης επανεκκίνησης’’, με όχημα τον sars-cov-2, και κινητήρια δύναμη, όπως και στην Αμερική του G. Ford, τά αργυρώνητα ΜΜΕ.

ζ. **Κανείς, ενυπόγραφα, δεν εγγυάται την ασφάλεια του εμβολίου. Η πειθώ για το εμβόλιο στηρίζεται στην άγνοια, το φόβο, την έλλειψη δημοσίου διαλόγου, την πληρωμένη προπαγάνδα, και την συκοφάντηση, όσων έχουν αντίθετη άποψη.**

η. Πέραν των παραπάνω προβληματισμών, πρέπει να προστεθεί και ο αμοραλισμός των φαρμακευτικών εταιρειώ, οι οποίες εμπλέκονται κατά ένα μεγάλο μέρος σε μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα, γεγονός,

Με αυτά τά δεδομένα γίνεται κατανοητός ο λόγος για τον οποίον, η εγκυρότητα των επισήμων ανακοινώσεων βρίσκεται στο ναδίρ, μέσα στη συνείδηση εκείνων, στους οποίους δεν κυριαρχεί ο συνεχώς τροφοδοτούμενος φόβος, αλλά επιβιώνει η κοινή λογική.

III. ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. ***Επί της παραγωγής του εμβολίου***

α.Είναι προφανές, ότι τίθεται μείζον βιοηθικό ζήτημα, εφ’όσον το προσδοκώμενο αποτέλεσμα του εμβολίου και κάθε εμβολίου, με τεχνολογία, πού στηρίζεται στην κυτταρική σειρά HEK 293, ή σε άλλες ανθρώπινες κυτταροσειρές, (π.χ. WI-38 και MRC-5) έχει ως προϋπόθεση την άμβλωση. Ομοίως, το ίδιο ζήτημα προκύπτει και στην περίπτωση χρήσης εμβρύων, μετά από εξωσωματική γονιμοποίηση, τά οποία βρίσκονται υπό εργαστηριακές και όχι ενδομητρικές συνθήκες, είτε ως ολοδύναμα, είτε ως πολυδύναμα.

Από τη στιγμή, κατά την οποία συμβαίνουν τά παραπάνω, η ίδια η αξία της ανθρώπινης ζωής εξουθενώνεται, στα άδυτα των εργαστηρίων, και οι βιολογικές μας παρακαταθήκες, όπως ο Δημιουργός τις ώρισε, γίνονται αντικείμενο άθεσμων και ανήθικων χρήσεων, από τις διαβρωμένες συνειδήσεις των βιοϊατρικών επαγγελματιών. Ηθικοί και φυσικοί δράστες είναι πράγματι, αυτοί, πού ‘’ψοφάνε’’ γιά πρεμιέρες καί ‘’λένε, ὅτι ἐδῶ θυμίζει θειάφι, ὅταν ὅλοι οἱ ἄλλοι φράζουν τή μύτη τους[xiii]’’.

Μοναδική ελπίδα στην ανάλγητη αυτή συμπεριφορά του ανθρώπου κατά του συνανθρώπου του, είναι πίστη της Εκκλησίας, η οποία αναγνωρίζει και σέβεται τον

άνθρωπον ως εικόνα Θεού, από την ιστορική στιγμή της συλλήψεώς του.

β. Η Ορθόδοξος Εκκλησία του Χριστού διά τεσσάρων Αγίων Οικουμενικών Συνόδων (Γ',Δ', Ε' και Στ'), αναγνωρίζει τον άνθρωπον ως τέλειον εξ άκρας συλλήψεως. Αλλωστε η γενετική ταυτότητα του πρώτου κυττάρου, του ζυγωτού, είναι η ίδια με αυτή διά της οποίας αναγνωρίζεται η ταυτότητα του συγκεκριμένου ανθρώπου και μετά τον βιολογικό θάνατον.

Ο Κύριος, ως ο πρό αιώνων Αρχέτυπος της δημιουργίας του ανθρώπου, σαρκώθηκε στην Θεοδόχο Μήτρα της Υπεραγίας Θεοτόκου, και υποστατικά εξ άκρας συλλήψεως ήνωσε τον εκ της Παρθένου Μαρίας ''ληφθέντα ναόν'' με την θεία Φυση, ατρέπτως ασυγχύτως και αδιαιρέτως.

Ως εκ τούτου οποιαδήποτε παρέκκλιση από την καταστατική αυτή αρχή της πίστεώς μας, προσβάλλει την θεία Δημιουργία και κατά συνέπεια βρίσκεται, απολύτως, έξω από το δόγμα και το ηθος της Εκκλησίας.

γ. Η προσφάτως ληφθείσα απόφαση της ΔΙΣ για τη στήριξη του εμβολίου έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας. Δημιουργεί μάλιστα ερωτηματικά το γεγονός, ότι η σχετική προς το θέμα αυτό γνωμοδότηση της Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος, ὀπως αποκάλυψε ο Σεβασμιώτατος Εκπρόσωπος Τύπου, δεν δόθηκε στη δημοσιότητα, ώστε το πλήρωμα της Εκκλησίας να τύχει της δεούσης ενημέρωσης και δυνατότητας αξιολόγησής της.

δ. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, δεν έχει καθαρό παρελθόν στην αξιολόγηση του εμβρύου ανθρώπου, ως τελείου ανθρώπου, εξ άκρας συλλήψεως.

Παρά την αποδοχή και υπογραφή των δογματικών Ορων πίστεως, πού προαναφέραμε, εξέπεσε με τον Θωμά τον Ακινάτη, ο οποίος ακολούθησε την λανθασμένη αριστοτελική γραμμή, περί του εμβρύου και αγνόησε τις Οικουμενικές Συνόδους. Ετσι, για εξακόσια περίπου χρόνια ο Ρωμαιοκαθολικισμος ανεγνώριζε ως έμψυχον όν τον άνθρωπον, από τον τέταρτο μήνα της ενδομήτριας ζωής του. Μόλις το 1869 επανήλθε στην τάξη των Οικουμενικών Συνόδων και έκτοτε αναγνωρίζει τον άνθρωπον ως εικόνα Θεού από της άκρας συλλήψεώς του.

Υποστρέφει όμως, σήμερα, κατά μέρος, και πάνω στο ερώτημα περί του συγκεκριμένου εμβολίου, ισχυριζόμενος, ότι η παραγωγή του εμβολίου είναι άσχετη από την ιστορική του σύνδεση με την έκτρωση. Ως εκ τούτου οι επιστήμονες κατά το Βατικανό είναι ηθικά ελεύθεροι, στην παραγωγή του

εμβολίου μετά από έκτρωση![xiv]

2.Ως προς τον εμβολιασμό

*Βασική ιατρική αρχή, πού διατύπωσε ο Ιπποκράτης είναι, ότι ‘’(δεί) ασκέειν, περὶ τὰ νουσήματα, δύο, ὠφελέειν, ἢ μὴ βλάπτειν**[xv]**“.* Δηλαδή, για να ασκήσει ο ιατρός την θεραπευτική του τέχνη απέναντι στα νοσήματα, πρέπει να έχει υπ΄όψη του δύο πράγματα: ή να ωφελήσει ή τουλάχιστον να μη βλάψει.

Ποια είναι η πραγματικότητα με την διαχείρηση του sars-cov-2 και ιδιαιτέρως με την καταβαλλόμενη προσπάθεια υποχρεωτικής επιβολής του εμβολίου;

-Ασάφεια στις ιατρικές οδηγίες, από την αρχή της εμφάνισης της ιώσεως sars-cov-2

-Αντιφατικές δηλώσεις των ίδιων των μελών της επιτροπής, πού συνέστησε η Πολιτεία.

-Ελλειψη δημοσίου διαλόγου. Ατολμία των μελών της κρατικής Επιτροπής να αντιπαραταχθούν επιστημονικά και να διαφωτίσουν τον λαό, σε δημόσιο διάλογο, μέ ομολόγους συναδέλφους τους, οι οποίοι προτείνουν διαφορετικές στρατηγικέ,ς από τις εφαρμοσθείσες μέχρι σήμερα. Με τον τρόπο αυτό βρισκόμαστε μπροστά σ’ένα διχασμό του ιατρικού κόσμου, ως προς την διαχείριση της ιώσεως, πού αν μη τι άλλο, αποκαλύπτει στοιχειώδες δημοκρατικό έλλειμα στην αναζήτηση της αλήθειας.

-Ανάπτυξη κατά τήν περίοδο αυτή, μιας εγωπαθούς συμπεριφοράς μερίδας κρατικών λοιμωξιολόγων και επιδημιολόγων, οι οποίοι ‘’θόλωσαν’’ από την δημοσιότητα και άρχισαν ‘’να κουνούν το δάκτυλο στον ελληνικό λαό.’’ Ξέχασαν μέσα στη σύγχυσή τους και το Σύνταγμα και τις διακηρυκτικές ιατρικές αρχές, όπως αυτές καταγράφονται επιμελώς, στον κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας[xvi].

-Επιμελής καί ανίερη προσβολή καί κατασυκοφάντηση, των ιερών και οσίων της ορθοδόξου Χριστιανικής πίστεώς μας, πάνω στην οποία στήθηκε η ελευθερία του Γένους μας.

-Συμμαχία Πολιτείας και ένιων Ιεραρχών, κατά ενσυνειδήτων μελών της Εκκλησίας μας, αλλά και πλήθους ευσυνειδήτων Κληρικών, με την εκτόξευση χύδην χαρακτηρισμών εναντίον τους, ως ‘’ψεκασμένων, συνωμοσιολόγων, αντιεμβολιαστών, ακραίων, εγωιστών’’ κλπ. στους οποίους μάλιστα αξίζει και ‘’χαστούκι’’(sic), για να συνέλθουν.

Εάν τά παραπάνω συνιστούν το μέτρο μιάς ορθολογικής εκτίμησης ενός προβλήματος, στην κοινωνική μας ζωή, αφ΄ενός μέν οι λέξεις έχουν χάσει το νόημά τους, αφ’ετέρου δε, η παραπάνω ιπποκρατική αποστροφή είναι αδύνατον να βρεί τόπο για να σταθεί.

β. Τό νόημα της αγάπης

Επειδή αφελώς διακινείται μέσα την Εκκλησία και όχι μόνον, ότι αποτελεί καθήκον αγάπης η υποχρέωση της συμμόρφωσής μας προς τις διάτρητες πολιτικοϊατρικές εντολές, περί τον sars-cov-2, είναι ανάγκη να εξορύξουμε από την εμπειρία της εκκλησιαστικής Ιστορίας, ένα κορυφαίο παράδειγμα ανιδιοτελούς αγάπης, κατά μίμηση της διδασκαλίας και του σταυρικού παραδείγματος του Κυρίου.

Στο λοιμό του Κυπριανού, πού ανέκυψε το 250 μ.Χ., οι Χριστιανοί της Αλεξάνδρειας, πρεσβύτεροι και διάκονοι και λαϊκοί, χωρίς να υπολογίζουν τις συνέπειες για τον εαυτό τους, έκαναν επισκέψεις στους αρρώστους, τους προσέφεραν τις υπηρεσίες τους, τους περιποιούνταν «εν Χριστώ» και πέθαιναν πολύ ευχαρίστως μαζί τους, αφού προηγουμένως πάθαιναν μόλυνση από την επαφή τους με τους άλλους, κολλούσαν την αρρώστια από τους πλησίον και, με τη θέλησή τους, δοκίμαζαν τους πόνους. Οντως, *«Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ»* [xvii].

Αντίθετα οι ειδωλολάτρες απέφευγαν τους αγαπημένους τους και τους πετούσαν στους δρόμους μισοπεθαμένους, και τους νεκρούς, τους έριχναν άταφους στα σκουπίδια, στην προσπάθεια τους να μην τους πλησιάσει ο θάνατος, πράγμα που δεν ήταν εύκολο να αποφύγουν, παρ’ όλο ότι μηχανεύονταν πολλά»[xviii].

Μπροστά στο κορυφαίο αυτό παράδειγμα των Χριστιανών της Αλεξάνδρειας, η σύγχρονη νόσος της αγαποπληξίας ακυρώνεται. Μια ζωή, με πορεία *από τά μνημόνια, στα εμβόλια*, πάντοτε για το καλό μας, συνιστά ατίμωση της ανθρώπινης ελευθερίας μας. Μαζί μάλιστα με την μακροχρόνια προεργασία της αμφισβήτησης του Σταυρωθέντος Χριστού, έχει ήδη εγκαταλειφθεί ένα μοναδικά

περήφανο στην Ιστορία του κόσμου Γένος, από την ένθεη θυσιαστική ζωή, σέ πορεία πνευματικής, κοινωνικής, ψυχολογικής και οικονομικής αυτοκτονίας.

Οσον αφορά την υπ. αριθ. πρωτ. 2997/ 24 Ιουνίου 1864, Εγκύκλιο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με την οποία συστήνεται εκθύμως στον ελληνικό λαό ο εμβολιασμός κατά της ευλογιάς, κάθε παραλληλισμός με την τρέχουσα κατάσταση, είναι τουλάχιστον ατυχής.

Η Ορθόδοξος Χριστιανική Θεολογία δεν αρνείται τον εμβολιασμό, όπως και κάθε άλλη έλλογη ιατρική πράξη. Αρνείται όμως διαρρήδην, κάθε αντίληψη ή προσπάθεια, πού μειώνει την ανθρώπινη αξία, στερεί τό δικαίωμα της ενημέρωσης, και εγκλωβίζει την λογική στο ζόφος του φόβου, σε σημείο πού να επαληθεύεται η μονόστιχη αποστροφή του Μενάνδρου, ότι *«Βίος βίου δεόμενος ουκ έστι βίος*[xix]»(Ζωή πού έχει ανάγκη την επιβίωση, δεν είναι ζωή).

Αγιοι Αρχιερείς

Κατά τήν πρώτη ώση του ιού sars-cov-2, την Ανοιξη του παρελθόντος έτους 2020, βάρυνε η ακοή μας από τον ακαταμάχητο μηρυκασμό του συνθήματος, «Μένουμε σπίτι», εκ μέρους Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών, πού είχαν ως στόχο να περάσει, αγελαίως, στο νού των ανθρώπων, το παραπάνω μήνυμα, συντασσόμενοι στην ευθεία της πολλά αδικησάσης την Εκκλησίαν, Πολιτείας.

Για να συγκαλυφθεί μάλιστα το χάσμα της πνευματικής ζωής των Χριστιανών, πού δημιουργήθηκε από τά κλεισμένα Θυσιαστήρια, στρατολογήθηκαν ανήκουστες ιστορικοθεολογικές αστοχίες, για να χρησιμοποιήσω επιεική χαρακτηρισμό, ως αυτή την περί της ‘’κατ’οίκον Εκκλησίας’’, ή και της χρήσης της τηλοψίας, ως οικογενειακού προσευχητικού μέσου, μετά κηρών και θυμιάματος, και της ατομικής προσευχής, η οποία, κατά τις κυβερνητικές ερμηνείες, έγκειται στην φευγαλέα είσοδο του πιστού στο Ναό, ‘’ για να ανάψει το κερί του’’.

Παρέλκει να αναφερθώ στην, ‘’απ’την ανάποδη’’, ‘’πρωτοπορία’’ άλλων Ιεραρχών, οι οποίοι απαγόρευσαν τον ασπασμό των Ιερών Εικόνων, του Ευαγγελίου και τής ιερατικής χειρός. Ο Μητροπολίτης Εδέσσης Ιωήλ μας θυμίζει, ότι ο έμπειρος του Ακτίστου Φωτός, άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης, κατασπαζόνταν με πολύ πόθο τά χέρια του ιερουργήσαντος ιερέως, μετά την θεία λειτουργία και έλεγε, ότι ‘’ο ιερέας δεν έχει δικά του χέρια[xx]’’. Οντως διά των χειρών του ιερέως, τό Πνεύμα το Αγιον εκχέεται στον κόσμον και τον αγιάζει. Συνεπώς, ο οποιοσδήποτε και οιουδήποτε αξιώματος καταξιωθείς φρονεί τά αντίθετα προς αυτά, πού μας κληροδότησαν οι άγιοι, πάσχει από την αίρεση του Βαρλααμιτισμού. Στην δεύτερη ώση του sars-cov-2, με τον επισημώτερο τρόπο στάλθηκε ισχυρό μήνυμα

προτροπής προς τά μέλη της Εκκλησίας να εμβολιασθούν, αφού εκ των πρώτων εμβολιάσθηκε Ιεράρχης, σε δημόσια θέα, δίχα Συνοδικής διαγνώμης.

Εχουμε βαθύτατη την αίσθηση, ότι ζούμε, de facto, σε ‘’λόγω και έργω’’ ενεργούμενο διωγμό της Εκκλησίας, με εργώδη και συντονισμένη προσπάθεια απώθησης Της, στο περιθώριο της ζωής μας.

Δεν επιθυμούμε η Εκκλησία μας να συμβάλλει έστω και αθέλητα στην επιχειρούμενη «Μεγάλη Επαναφορά» ή «Μεγάλη Επανεκκίνηση» (The Great Reset)[xxi], **στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η οποία σήμερα επιχειρείται με την χειραγώγηση των μαζών, πάνω στις τρομολάγνες ράγες του κορονα-ιού, και το αφήγημα περί της ‘’σωτηρίας’’ μας, πού στηθηκε με όχημα το εμβόλιο. Καί συνεχίζουν να στήνονται τέτοια εγκλήματα ‘’για το καλό μας’’, πάνω στους αποτρόπαιους φόνους εμβρύων ανθρώπων.**

Ο Οδυσσέας Ελύτης, σε μια εκ βαθέων συνέντευξή του πρό ετών επεσήμανε τά εξής : *‘’Βλέπω τη βία να ‘ρχεται μεταμφιεσμένη, κάτω από άνομες συμμαχίες και προσυμφωνημένες υποδουλώσεις. Δεν θα πρόκειται για τους φούρνους του Χίτλερ ίσως, αλλά για μεθοδευμένη και οιονεί επιστημονική καθυπόταξη του ανθρώπου. Για τον πλήρη εξευτελισμό του. Για την ατίμωσή του* [xxii]*.’’*

Πιστεύουμε, ότι δι’ευχών Σας, έχουμε την υποχρέωση να αμυνθούμε σύμφωνα με τά ιερά υποδείγματα των θεοφόρων Πατέρων της Εκκλησίας μας, ‘’κατά παντός ολεθρίου και σκοτεινού παραπτώματος’’, οσάκις η αληθινή πίστη και το χριστώνυμο ηθος προσβάλλονται και αμφισβητούνται. Τά άγια της πίστεως δεν χαρίζονται, ούτε γίνονται αντικείμενο διαπραγματεύσεων!

Τά μυρίπνοα λείψανα των αγίων μας και τά ιερά κόκκαλα των εν Χριστώ τελειωθέντων προγόνων μας, για την ελευθερία, είναι αυτά, πού μας κληροδοτούν την μοσχοβολιά της αληθινής ελευθερίας.

Αληθινή ελευθερία ως μέλη της Εκκλησίας γνωρίζουμε, ότι είναι η καταλλαγή μας με τον Θεό. Κάθε άλλη ‘’ελευθερία’’ είναι ψευδώνυμη, ίππος δούρειος, αναύγητος σκλαβιά.

Μετά βαθυτάτου σεβασμού

π. Στυλιανός Εμμ. Καρπαθίου

Θεολόγος Ψυχίατρος, Δρ Βιοηθικής

Πανεπιστημίου Αθηνών

Σημείωση:

Μετά την ολοκλήρωση του παραπάνω κειμένου, λάβαμε γνώση του ανακοινωθέντος, πού εξέδωκε η Διαρκής Ιερά Σύνοδος, μετά τις Συνεδριάσεις Αυτής, κατά την 12η και 13η Ιανουαρίου 2021.

Επί του ανακοινωθέντος, έχουμε να παρατηρήσουμε τά ακόλουθα:

1.Ο συντάκτης της ζ' παραγράφου του ανακοινωθέντος, ή εξ αγνοίας ή παρελκυστικώς γράφει, ότι, *''τα εμβόλια κατά του covid-19 που επί του παρόντος χρησιμοποιούνται στην Πατρίδα μας, δεν απαιτούν την χρήση καλλιεργειών εμβρυϊκών κυττάρων για την παραγωγή τους.''*

Αντιθέτως, πρός τους παραπάνω ισχυρισμούς, το αληθές είναι, ότι *τά εμβόλια κατά του covid-19, που επί του παρόντος χρησιμοποιούνται στην Πατρίδα μας, εργαστηριακώς* ***χρήζουν*** *της κυτταρικής σειράς* Human embryonic kidney 293 cells (*HEK 293),* ***«η οποία προέρχεται, από ανθρώπινα εμβρυικά κύτταρα, τα οποία λήφθηκαν από το νεφρό ενός υγιούς θήλεως εμβρύου. Το συγκεκριμένο έμβρυο ''ματαιώθηκε νόμιμα'', δηλ. εκτρώθηκε, σύμφωνα με την ολλανδική νομοθεσία, το έτος 1973, στο εργαστήριο Alex van der Eb στο Leiden της Ολλανδίας.»*** (Βλ. παραπάνω ημέτερο κείμενο: *Ι. Η παραγωγή εμβολίου με χρήση ανθρώπινης κυτταρικής σειράς*)

2. Σύμφωνα με το ανακοινωθέν, *'' η επιλογή του εμβολιασμού δεν είναι ζήτημα τόσο θεολογικό ή εκκλησιαστικό, αλλά κυρίως ιατρικό-επιστημονικό.''*

Αντιθέτως, κάθε ιατρική πράξη και ενέργεια για να είναι θεοφιλής και ακατάκριτος, οφείλει να σέβεται τον άνθρωπο *εξ άκρας συλλήψεως* και γενικώτερα, να βρίσκεται μέσα στο γράμμα και το πνεύμα του Ευαγγελίου. Γι'αυτό η επιλογή του εμβολιασμού είναι ζήτημα πρωτίστως θεολογικό και εκκλησιαστικό και η αποδοχή του εμβολιασμού, με τις προϋποθέσεις, πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η παραγωγή των συγκεκριμένων εμβολίων, συνιστά έκπτωση από την ορθή Πίστη και ζωή.

3.Πράγματι, ο εμβολιασμός πρέπει να αποτελεί ελεύθερη προσωπική επιλογή του κάθε ανθρώπου, μετά όμως, από επισταμένη και σοβαρή ενημέρωση, απαλλαγμένος από τον τρόμο, πού δημιουργεί η συνεχής παραπληροφόρηση. *''Γνώσεσθε την αλήθειαν και η αλήθεια ελευθερώσει υμάς''* ***[xxiii]***

Μετά σεβασμού

π.Σ.Κ.

[i] Λαοκόων, στην Αινειάδα του Βιργιλίου : "Timeo Danaos et dona ferentes"

[ii] The Advisory Committee (Robert S Daum, C. Estuardo Aguilar-Cordova, Donald Blair, John Coffin, James Cook, Michael Decker, Pamela S. Diaz), United states of America, Food and Drug Administration, Center for Biologics Evaluation and Research: Vaccines and Related Biological Products Advisory Committee, meeting 16-5-2001

[iii] Corbett *et al., Nature* , 5Aug 2020.

[iv] Vogel *et al., bioRxiv* 8 Sept 2020

[v] van Doremalen *et al*., *Nature* preprint, 30 July 2020

[vi] Hayflick L, Moorhead PS (1961). "The serial cultivation of human diploid cell strains". Exp Cell Res . **25** (3): 585–621. Hayflick L. (1965). "*The limited in vitro lifetime of human diploid cell strains".* Exp. Cell Res . **37** (3): 614–636.

[vii] John-Paul II, Medical Research Institute, *Campaign for a Covid-19 Vaccine.*

[viii] Li W, et al. Angiotensin-converting enzyme 2 is a functional receptor for the SARS coronavirus*. Nature.* 2003;426:450-4. · Romero CA, Orias M and Weir MR. " Novel RAAS agonists and antagonists: clinical applications and controversies.'' *Nature reviews Endocrinology*. 2015;11:242-52.)

[ix] Νόμπελ Ιατρικής του 2008, για την ανακάλυψη του ιού της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας.

[x] Στην εκπομπή της France Soir με τον Richard Boutry, στις 17-12-20.

[xi]https://www.sciencemag.org/news/2020/12/coronavirus-may-sometimes-slip-its-genetic-material-human-chromosomes-what-does-mean?fbclid=IwAR35862FbIAYO-zzLZ4-5fsQF9Yceh5WseY3Kt21IB2kZXWKE5u7bYTONUc

, ανακτήθηκε στις 02-01-2021.

[xii] Richard Fisher 22nd September 2020 BBC. – Cristopher Klein 2 September 2020 https://www.history.com/news/swine-flu-rush-vaccine-election-year-1976. -TA NEA TEAM, 22 Οκτωβρίου 2005.

[xiii] Testart Jacques, *L' oef transparent,* Éd.Flammarion, Paris 1986, σελ. 35.

[xiv] Congrecation for the doctrine of the faith, Note on the morality of using some anti-Covid-19 vaccines. Υπογράφεται από τον Luis F. Card. Ladaria, S.I.

[xv] Ιπποκράτους, *Επιδημιών Α,XI.*

[xvi] Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας, Αρθρο 12.1 και 12.2(β) { Νόμος υπ΄αριθμ. 3418/ΦΕΚ 287/28-11-2005}

[xvii] *Ιωάννης,* 15,13.

[xviii] Διονυσίου Αλεξανδρείας, *Εορταστική επιστολή προς τους εν Αλεξανδρεία αδελφούς.* Περί αυτής βλ. Ευσεβίου Καισαρείας, *Εκκλησιαστική ιστορία,* Ζ,22, ΒΕΠΕΣ, Τόμ. 20,σελ. 27. Πρβλ. Cypriani, *De mortalilate* cap. 15.

[xix] Bibliotheca Augustana, Μένανδρος, *Γνώμαι μονόστιχοι*, 115.

[xx]https://www.imkythiron.gr/index.php/eidiseis/teleftaia-nea/5449-tou-sev-mitropolitou-edessis-k-ioil-gia-tin-theia-koinonia-k-lp (ανακτήθηκε 03-01-21)

[xxi] Klaus Schwab, Thierry Malleret , *Covid-19:* *The Great Reset***,** Paperback – July 9, 2020. **(Οι παραπάνω δύο συγγραφείς, είναι ανώτερα στελέχη, του διεθνιστικού Παγκοσμίου Οικονομικού Φόρουμ (WEF)}**

[xxii] Συνέντευξη στη Σούλα Αλεξανδροπούλου, « Καθημερινή», 02-11-1975 (Βλ. και Ελύτης «Προφητικόν» από το Ἄξιόν εστι»).

[xxiii] *Ιωάννου*, 8,32.